

Skov & Landskab

Data og viden i den regionale planlægning for turisme og friluftsliv

Amterne anvender en række forskellige data og viden i forbindelse med deres planlægning for friluftsliv og turisme. En erfaringsopsamling belyser brugen og tilgængeligheden af denne viden, hvilke data amterne efterspørger, samt om amtet selv har lavet supplerende undersøgelser.

Data- og videnundersøgelsen er en del af et projekt om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning - udarbejdet af Skov & Landskab. Undersøgelsen er baseret på interviews med friluftsliv- og turismeplanlæggere i alle landets amter i 2003-04. Projektet påviser data- og videnbehov og dokumenterer den hidtidige planlægning for friluftsliv og turisme. Dette kan være til gavn for amterne eller eventuelle nye myndigheder, der skal overtage denne planlægning efter struktur-reformen.

En bred vifte af data og viden

Nogle amter bruger mange data og indhenter viden gennem diverse statistiske kilder, rapporter, videnblade m.m. Andre amter bruger ikke ret meget tid og energi på dataindsamling. Det er især de amter, der laver nye friluftsliv- og eller turismestrategier, der har et stort data- og videnbehov, mens amter, der primært opdaterer den gamle regionplan med nye tal, har et lille databehov.

Amterne anvender en bred vifte af data og viden, men det varierer meget fra amt til amt, hvilken viden der bruges. Til friluftsliv- og turismeplanlægningen anvendes bl.a. opgø-

relser af faciliteter og attraktioner, overnatnings- og besøgstal, undersøgelser af folks oplevelser, præferencer og ønsker til faciliteter o.lign. i naturen, viden om brugerkonflikter og synergimuligheder med andre sektorinteresser, håndbøger for tilgængelighed, sundhedsundersøgelser, analyser af turismens økonomiske betydning for regionen, vejledninger og idékataloger, egne og andres erfaringer med planlægningsstrategier og samarbejder om implementeringen samt viden om bæredygtighed.

De fleste amter bruger alle de tal, de har kendskab til og kan skaffe, når de skal underbygge planlægningen. De indhentede data supplerer amternes erfaringsgrundlag og lokalkendskab til friluftsliv- og turismemønstrene i regionen. Dog er der enkelte amter, der i højere grad baserer beslutningerne på lokalkendskabet end på mere systematiske data og viden. De fleste steder supplerer de to vidensformer dog hinanden.

Data og viden, som amterne har særlig gavn af

Næsten alle amterne har stor gavn af GIS, og mange bruger det også analytisk, mens andre hovedsagelig anvender det til illustration af planlægningen. Det varierer meget, hvilke undersøgelser, amterne synes er særligt gavnlige. Mange har dog haft stor gavn af de regionale opgørelser af friluftslivets faciliteter, der blev udarbejdet af Friluftsrådet i 1980'erne. Disse undersøgelser dannede et solidt grundlag for at starte planlægningen for friluftsliv og turisme.

Nu er disse data forældede, og mange amter savner tilsvarende opdaterede data over faciliteterne. Herudover har Fredningsstyrelsens vejledninger for fredningsplanlægningen fra 1980'erne og de landsdækkende opgørelser over friluftslivet i midten af 1970'erne og 1990'erne været til nytte for mange amter.

Tilgængelighed til data og viden

Planlæggerne udtrykker behov for at kunne danne sig et hurtigt overblik over tilgængelige data og viden om friluftsliv og turisme, samt at få information om igangværende projekter og nye data/rapporter. De har også et stort behov for tid og ressourcer til at sætte sig ind i og indsamle data og ny viden.

Data og viden, der savnes

Stort set alle amter siger, at databehovet ikke dækkes. De savner i høj grad endog ret grundlæggende data og viden om friluftsliv og turisme. Der savnes hyppigere opdaterede data, bedre definitioner og kategorier, som muliggør sammenligninger på tværs af amtsgrænser, samt detaljering af nogle tal. De fleste amter har lavet supplerende undersøgelser af friluftsliv og/eller turisme i deres region, idet de eksisterende undersøgelser ikke dækker det nuværende videnbehov.

Amterne blev i undersøgelsen bedt om at præcisere, hvilke data der mangler til planlægningen for friluftsliv og turisme. Det varierer meget, hvad amterne savner, men som det fremgår af box 1 næste side, er ønskelisten meget lang.

Konklusion

Samlet kan det konkluderes, at amterne bruger data og viden i varierende grad, men har en række problemer med at skaffe data og viden. Problemet er både teknisk og tidsmæssigt, da arbejdsvilkårene er presede i amterne, og det derfor er vanskeligt at få et overblik og følge med, når nye ting kommer frem. Amterne fremhæver GIS som et godt værktøj og har lavet en række supplerende dataindsamlinger inden for forskellige temaer. Stort set alle amter udtrykker et stort behov for flere data og mere viden, herunder data, der er opdaterede, lettilgængelige, velbeskrevne, sammenlignelige og detaljerede. Der efterlyses desuden gode eksempler fra andre amter eller udlandet samt information om igangværende projekter.

Videnoversigt på internettet

Som en del af projektets videre viden- og metodeudvikling udarbejdes en videnoversigt på Internettet med data og viden inden for planlægningen og forvaltningen for friluftsliv og turisme. Her opsamles en række nøglekilder, gode eksempler og erfaringer, og der henvises til kontaktpersoner, rapporter, institutioner, hjemmesider m.m., så planlæggerne hurtigt kan få et overblik over et konkret tema samt kontakter og værktøjer til at komme i gang. Videnoversigten vil blive tilgængelig via *Skov & Landskabs* hjemmeside i løbet af efteråret 2004.

Berit Kaae og Vibeke Nellemann,
Skov & Landskab
Pernille Kernel, Aalborg Universitet

Kilder:

B. Kaae, V. Nellemann, P. Kernel,
2004: Baggrundsrapport for projekt om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning. *Skov & Landskab 2004* (under udgivelse). Rapporten vil kunne ses på www.SL.kvl.dk fra august 2004.

Data og viden der savnes

Faciliteter og anlæg

- Basis-opgørelser (GIS) over faciliteter og områder for friluftsliv og turisme.
- Overblik over de forskellige foreningers faciliteter.
- Udvikling af hjemmeside til præsentation af udflugtsmuligheder m.m.

Overnatnings- / besøgstal

- Bedre overnatningsstatistik og mulighed for at skelne mellem kystzonen og indlandet – kvadratnetsdata.
- Tal for endagsturister.
- Tællinger af antallet af beboere i sæsonen.
- Sommerhusundersøgelser (hvem ejer/lejer, antal turister, brug og behov).

Stier / adgang

- Opdateret stiregister, for alle typer stier – koordinering med kommuner m.fl.
- Værktøjer til registrering af adgangsmuligheder og af brugen af stier.
- Kortlægning af gamle stier (kirkestier o.lign.) – fare for nedlæggelse.
- Kortlægning af handicappedes nuværende tilgængelighed til friluftsliv og turisme og eksisterende anlæg.

Slid

- Sammenhæng mellem friluftsmæssig brug og slid på naturen.

Brugerundersøgelser

- Brugerundersøgelser – både specifikke og generelle.
- Viden om danskernes brug af naturen i Sverige.
- Viden om konflikter mellem jagtinteresser og andre friluftslivsinteresser.
- Feed-back fra brugerne – bl.a. fra primitive overnatningsfaciliteter o.lign.
- Undersøgelser af friluftstrends i tiden + fremtiden.
- Nye gruppers brug af naturen (indvandrere, forskellige socialgrupper o.lign.).
- Fritidsfiskerundersøgelse.

Forsyningsgrad & kvalitet

- Analyser af dækningsgrad og forsyningsgrad - kapacitet og behov.
- Benchmarking – sammenligning mellem amterne af anlæg/værdier/potentialer sammenholdt med befolkningskoncentrationen.
- Viden om områdekvaliteter – systematisk registrering af friluftskvaliteter.

Analytisk databrug

- Mere analytisk brug af GIS.
- Videomodel af kysterne (Nordjyllandsmodel).
- Langsigtede scenarier for udviklingen – realistiske fremtidsscenarier og pro-aktiv planlægning.
- Udvikle den fælles datamodel (Snaptun-samarbejdet) med flere friluftsliv- og turismekriterier. Samarbejder og fælles koncepter.
- Samarbejde med andre dataopsamlinger (service-fællesskab for geo-data (SNS), Kortforsyningen (KMS) m.fl.).

Økonomiske analyser

- Lokaløkonomiske analyser af turismen.

Lokal Agenda 21

- Lokal Agenda 21 på friluftsområdet.

Partnerskaber

- Metoder og eksempler på, hvordan lokale kan deltage aktivt i forbedring af friluftslivs- og turismemulighederne.
- Metoder til inddragelse af fonde m.m.

Dokumentation

- Dokumentation af beskyttelsesinteresserne – årsager til udpegning, planlægning og beskyttelse.
- Dokumentation af hvad friluftsliv og turisme betyder for bosætning og sundhed.
- Dokumentation af resultater – påvise sammenhænge mellem plan og virkelighed.
- Etablering af hjemmeside med overblik over data og viden samt links til temaer og nye projekter på vej.

Vidensudveksling / gode eksempler

- Inspiration og gode eksempler fra andre amter inkl. styrkeområder.
- Udenlandsk viden/eksempler/projekter.
- Opfriskning af gamle metoder og vejledninger.